

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רבנו עובדיה יוסף צוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד
"תפארת רפאל" **"עטרת שרה"**
ע"י רב רפאל צוק"ל בן פנחס צוק"ל ע"י שרה צוק"ל בת דיה ע"ה

פְּרָשָׁת: תְּזַרְעֶ - מְצַרְעֶ

עלון מס': 1,795 | תש"פ

ליקט וערך:
הרב רפאל זביחי שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל"
תל-אביב

התביעה מביעה אימון! - מעשה בשני חולים

עם ישראל רצוץ עד צוואר, ונתקיים בו מקרא שכתוב: **"ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה"**. מיום שחרב בית המקדש, אמרו חז"ל, אין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו (סוטה מט). אם היו אנשים שביקשו לעצור את התהליך, לא עלה הדבר בידם: העם היושב בציון נתון בסכנה, מבית ומחוץ, ה' ירחם, ואין לנו אלא לשאת עין לשמים, ולייחל לגאולה השלימה. **אבל זאת יש לשאול**: הרי עם ישראל, באמת ובתמים, הוא קדוש וטהור, מי כעמך ישראל: הרוסים? האמריקאים? היפנים? מי לומד תורה, מי מקיים מצוות? מדוע מתרגשות עלינו, דווקא עלינו, כל הצרות?

והתשובה כתובה בדברי הנביא: **"רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה, על כן אפקד עליכם את כל עונתיכם"** (עמוס ג, ב). ידעתי - פירושו: אהבתי (כמו שהקדוש ברוך הוא אמר על אברהם אבינו: **"כי ידעתי - אהבתי - למען אשר יצנה את בניו ואת ביתו אחריו, ושמריו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט"**). אהבתי רק אתכם מכל העמים, לכן אני מעניש רק אתכם... והגמרא תמהה ושואלת (ע"ז ד): האם כך מבטאים אהבה, בהענשה? **רבינו ה"בן איש חי"** זצ"ל ענה על כך - במשל.

מעשה בשני חולים, ששכבו במיטות סמוכות בבית החולים, בדק הרופא את החולה הראשון, והורה להזריק לו זריקות ולתת לו תרופות, ואף ציווהו לשמור דיאטה חריפה: אוכל דל מלח, דל חלבונים, דל שומנים, דל כולסטרול... משם פנה הרופא לחולה השני, ובדק אף אותו בדיקה יסודית. החולה, ששמע מה שנאמר לחבירו, שאל בחשש: **"דוקטור, האם גם אני אקבל אינפוזיה?"** ענה הרופא: **"לא, אל דאגה!"** **"וזריקות?"** רעד קולו. הרגיעו הרופא: **"לא, אל נא תחשוש!"** **"ואוכל, דוקטור - האם גם אני אקבל אוכל נורא כזה, בלי מלח ושומנים, תפל וחסר טעם?"** שוב הפיג הרופא את חששו: **"לא, מותר לך לאכול הכל!"** אורו פניו של החולה, והרופא פנה לצאת מן החדר בלוויית המתמחים המלווים אותו בביקורו.

שאל אחד המתמחים: **"דוקטור, הלא מצבו של החולה השני גרוע לאין ערוך מזה של הראשון הלב, הכליות, הריאות, לחץ הדם - כולם פגועים! מדוע לא הורית לתת לו שום תרופה?"** ענה הרופא: **"היא הנתנת! מצבו של החולה הראשון קשה, אבל יש תקוה שהזריקות והאינפוזיה, התרופות והדיאטה, ישיבו אותו לאיתנו. אבל השני הוא חולה אנוש כל כך, ששום תרופה לא תעזור לו עוד. אם כן, מדוע לאמללו בימיו האחרונים?...!"** **"אף כאן, כל הגויים קוצים כסוחים"** (ישעיה לג, יב), אמר הכתוב. הקוץ **"פורח"** לתקופה קצרה וקמל. אין להם עתיד, יהיה להם לפחות הווה. אבל עם ישראל, דווקא משום שהוא כה טוב, טהור, נשגב, מזוככים אותו על ידי הייסורים כדי להטיבו באחריתו!

ודווקא משום שהגאולה עומדת אחר כתלינו מוכפלות הצרות כדי להביאנו לתפילה מעומק לב. כשם ששיעבוד מצרים הוכבד ממש ערב הגאולה. לפיכך אמר **רבינו עובדיה ספורנו זצ"ל** - לא נהגה צרעת בגדים ובתים אלא בבני ישראל, ובזמן בית המקדש. שכן עם ישראל עמד אז בדרגה גבוהה כזו, שייסורים אלו היו משפיעים עליהם ומסבים את תשומת ליבם לתשובה. **ואם הקדוש ברוך הוא מאותת לנו - אות היא כי הוא מצפה מאיתנו לתגובה, מביע בנו אימון. שנשים לב, שנתאותת. שאומר לנו: "שובו אלי - ואשובה אליכם!"** (מעייין השבוע)

אִשָּׁה כִּי תִזְרֶיעַ (יב, ב) - בקורבנות יולדת יש הבדל בין עניה לעשירה. סימן לקורבנות שיש בהם הבדל בין עשיר לעני שבטי"ם = שבועת העדות, ביטוי, טומאת מקדש וקדשיו, יולדת, מצורע. (תפארת ישראל)

לְבֹן אִו לְבַת (יב, ו) - ימי הבן נחלקים לשנים: קטן וגדול, ואצל הבת יש ארבעה זמנים וסימנך **נִקְבָּה** - נערה, קטנה, בוגרת, האשה (החיד"א)

נָגַע צִרְעַת הוּא (יג, כ) - למה נסמכה פרשת הנגעים לפרשת שמיני שבה נכתב על כשרות המאכלים? כי כשם שאדם נוהר בכל אשר הוא מכניס לפיו שיהיה כשר בתכלית, כך גם עליו להיזהר מאוד בכל מה שהוא מוציא מפיו. (רבי ישראל סלנטר)

וְהַתְגַּלַּח (יג, לג) - הפסוק **וְהַתְגַּלַּח** הוא פסוק ל"ג. רמז ל"ג **בְּעוֹמֵר** שבו עושים תגלחת לבני שלש שנים. (פאת הראש)
וְגִלַּח אֶת-כָּל-שְׂעָרוֹ (יד, ח) - את זקנו מגלח כי דיבר בפיו, את גבות עינו על שהיה צר עין, ואת ראשו כנגד גסות הרוח. (כלי יקר)

שָׁבוּן **מַעֲשֵׂה בָרָב אֶחָד**, שסרב ללחוץ את ידו של שר נכרי, מפני שהצר לישראל. התרעמו עליו בני הקהילה וטענו שיש לכבד את השר רם המעלה. **הַשֵּׁיב לָהֶם הַרֵב בְּפִיקְחוֹת:** "מנהג ישראל לומר 'ברוך הבא' כשמכניסים את התינוק לברית. ומדוע לא מברכים כן לחתן בר מצוה ולחתן ביום נישואיו? וגם מדוע אין מברכים כשמוציאים את התינוק לאחר הברית? אלא, כשכנס התינוק הרי הוא ערל וכולם יראים מפני ערלים ומכבדים אותם, וכשיוצא הוא כבר יהודי מהול, ואין צריך לכבד אותו..."

מושגים ביהדות

בא' באייר ב'תתקכ"ה, החל שלמה המלך לבנות את **בית המקדש הראשון**, שעמד 410 שנה ונחרב בתשעה באב. **בג' באייר**, הסתלק התנא **חוני המעגל** וקברו מצוי על פי המסורת מערבית לחצור הגלילית. לדעת יוסף בן מתתיהו, נהרג חוני המעגל בעת המאבקים על ירושת בית חשמונאי, שניהלו האחים, אריסטובולוס השני והורקנוס השני, במהלך המצור נתפס חוני על ידי הצרים, ומכיוון שהיה ידוע כמי שתפילתו נענית, נדרש להתפלל לאובדנם של הנצורים. משסירב, העלה עליו את חמת הצרים, ואלה המיתוהו בסקילה.
בו' באייר, נחנכו חומות ירושלים שנבנו בידי **נחמיה בן חכליה** בתחילת תקופת בית המקדש השני. מיד כשעלה ארצה, ראה את החומה ההרוסה והחליט להקימה, ותוך 52 יום הצליח לבנות חומה איתנה, למרות ההפרעות מצד צרי יהודה ובנימין. מחומה זו נותר שריד קטן בלבד.

סיפור השבוע

לשון הרע

הצרעת היא עונש על ספור לשון הרע, מידה כנגד מידה, המספר הפריד בין אדם לרעהו ובין איש לאשתו, כך הוא ילקה בצרעת, ועל ידי זה יפחד גם הוא מהסביבה ויישב חוץ למחנה. בדיוק מאותה סיבה נהגו גדולי עולם בכל הדורות להפריד עצמם ולהסתלק מבעלי הלשון, משום שההימצאות בסביבתם תכשיל אותם בקבלת לשון הרע, ותגרום להם לפירוד בין אחיהם, לכך העדיפו להפריד עצמם מהם ולהתרחק מסביבתם.

מסופר על 'החפץ חיים' (רבי ישראל מאיר הכהן זצ"ל) שבאחת ממסעותיו למכירת ספריו, שבת בביתו של שוחט העיירה, לפני נטילת ידיים לסעודה שלישית שמע את השוחט אומר לאשתו: 'מה דעתך על חוצפתו של הקצב? הוא עוד יפול פעם בפח בשל שקריו, הוא הבטיח לפלוני שהבהמה ששחטתי בשבילו היא חלקה ללא כל סירחה!'. כששמע זאת החפץ חיים לא היסס לרגע ותיכף נעלם מביתו של השוחט מבלי שאיש ירגיש בכך. כאשר ראה המארח כי האורח אינו בא אל השולחן, יצא מהבית לחפשו, ולהפתעתו מצאו יושב וסועד סעודה שלישית בבית אחד ממכריו. השתומם השוחט מהתנהגותו של החפץ חיים, ושאלו: 'מדוע שינית את האכנסיה? מה פגם מצאת בבית? **ענה לו החפץ חיים:** 'אם טענה לך כלפי הקצב, הרי זה ענין של איסור והיתר, צריך אתה להזמין רב, או להוכיחו בינו לבין עצמך, מדוע מספר אתה את כל זה לאשתך? הרי זה לשון הרע!', בכל כוחי אני מסתובב למכור את ספריי בענין הזהירות מלשון הרע, איך ארשה לעצמי להתאכנס בבית כזה שעוברים על עניינים אלו.'

הילד, שמואל סלנט - אשר לימים הפך לגאון **רבי שמואל סלנט זצ"ל**, ששימש כרבה של בירתנו ירושלים שבעים שנה - בהיותו כבן שבע, חלה, ושכב בבית החולים כשהוא קודח מחום, רופא בית החולים בא לבדקו, וכילד צייתן למופת מילא אחר כל הוראות הרופא להפליא ולא הוציא תלונה או אנחה מפיו. כאשר הגיע הרופא לבדיקת פיו של הילד, ביקש ממנו: פתח בבקשה את פיך רוצה אני לראות אם לשונך נקיה. או אז נאנח הילד: 'מי הוא זה שיכול להתפאר שלשונו נקיה היא, הרי כבר אמרו חז"ל: רוב בגזל ומיעוט בעריות והכל באבק לשון הרע...'

יוסיף חכמה

ברכת לבנה או קידוש לבנה? "החדש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה" (יב, ב) - ברוב ספרי הראשונים נקראת הברכה שמברכים על הלבנה "ברכת הלבנה", וכן כתבו ב'טור' וב'שולחן ערוך' (או"ח סי' תכ"ו). אולם ב'דרכי משה' וב'רמ"א' ובעוד פוסקים קראו לה "קידוש לבנה". בשו"ת מהרש"ג כתב בשם בנו שטעות לומר "קידוש לבנה", דהא אין מקדשים את הלבנה, וצריך לומר "חידוש לבנה" אלא שנפל טעות והחליפו הח"ת בקו"ף. ועוד כתב שם שנראה שהטעם הוא כיון שבזמן שבית המקדש היה קיים היו מקדשין החודש על פי ראיית הלבנה בחידושה, הלכך קראו לברכה זו "קידוש לבנה", דהיינו קידוש ע"י הלבנה. בספר 'השמים מספרים' כתב סברא שהנמצא על הירח לא יברך ברכת הלבנה, משום שאינו רואה לבנה בהתחדשותה, ועוד שכשאומר "כשם שאנחנו מרקדים כנגדה, ואין אנחנו יכולים לגע בה", מיחזי כשיקרא. ובספר 'צורת הלבנה' (לרב אברהם סעדון) כתב שיברך. יש דעות שונות ממתי מברכים ברכה זו. לפי חלק מהראשונים, ניתן ורצוי לברך על הלבנה מיד בתחילת החודש ברגע שרואים אותה בחידושה. אולם על פי הקבלה אין מברכין על הלבנה עד שיעברו עליה ז' ימים שלמים מהמולד, וכן מנהגינו להקפיד בזה בדרך כלל. נהגו לכתחילה לברך את הלבנה דווקא במוצאי שבת, כיוון שבשעה זו "האדם מבושם ובגדיו נאים", אך זאת רק בימות הקיץ כשאינ גשם או אם מוצאי שבת חל לפני י' בחודש.

"זאת תהיה תורת המצרע" (יד, ב) - באחד המבחנים הפומביים שערך רבי יהודה צדקה זצ"ל ראש ישיבת "פורת יוסף" בירושלים, לתלמידים ששינו בעל-פה מסכתות שלמות, קרא הבחור המסיים את ההדרן שבסוף המסכת, והגיע למילים "שתהא תורתך אמנותנו בעולם הזה ותהא עימנו לעולם הבא". הפסיקו רבי יהודה ושאלו: "מה פשר הבקשה 'ותהי עימנו לעולם הבא'? וכי לא פשוט הדבר, שהאדם הגורס ומשנן מסכת שלמה, שתהא עמו גם לעולם הבא?" ומיד הסביר: "אין זאת, אלא לפי המובא בספר 'חובת הלבבות', שהמדבר לשון הרע, ייטלו ממנו לעתיד את כל זכויותיו אשר עשה, מצות ומעשים טובים, וכולם יקפו לזכות אותו האיש שדיבר עליו. נמצא אפוא, שישנה מציאות, שהאדם לומד תורה בעולם הזה ואינה עומדת לו לעולם הבא, כי תילקח ממנו ותינתן לחברו. וזו אפוא כוונת התפילה, שתהא עימנו לעולם הבא, ומתפללים אנו בכך שלא נכשל חלילה בלשון הרע." (וזאת ליהודה)

"יתומים היינו ואין אב" פטירת הראשון לציון רבינו אליהו בקשי דורון זצוק"ל

רבינו זצ"ל יחד עם הראש"ל רבינו יצחק יוסף שליט"א

רבינו זצ"ל יחד עם הראש"ל רבינו שלמה עמאר שליט"א

רבינו זצ"ל יחד עם הראש"ל מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל

אוי לו לדור שאיבד כלי חמדתו, אוי לה לספינה שאבד קרבנייה

בצער רב וביגון קודר התבשרנו על פטירת זקן הראשונים לציון הגאון הגדול רבינו אליהו בקשי דורון זצוק"ל, נשיא מוסדות ומחבר ספרי "בנין אב". עולם הרבנות התורה וההלכה איבד את אחד מעמודי התווך שלו, אשר המשיך את שושלת הראשונים לציון לדורותיהם, זך השכל והרעיון. היה מפורסם בכוחא דהיתרא כפי מסורת גדולי ספרד ולאמיתיה של תורה. זכינו שרבינו זצ"ל ליווה את מוסדותנו "תפארת רפאל" עשרות שנים, כשהגיע בכל שנה לשאת את המשא המרכזי ב"יום שכולו תורה" הגדול בארץ המתקיים במוסדותינו בכל יום העצמאות, וכשהגיע בכל שנה לעבור לפני התיבה במניין "נץ החמה" בהושענא רבא בכותל המערבי יחד עם מאות אנשים המתקיים ע"י שנים רבות.

רבינו עם תלמידי המוסדות

רבינו במנין הקבוע בכותל

רבינו ב"יום שכולו תורה"

אמרת השבוע

"רבי אליעזר אומר, יהי כבוד הברך חביב עליך כשלך, ואל תהי נוח לכעוס". (אבות ב')

דיני ברכת המזון

- א. כל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצויות לו כל ימיו בכבוד, ונכון לברך היכא דאפשר מתוך הכתב ולא בעל פה, ויכוין פירוש התיבות בעת הברכה. וקודם שיברך יכוין לצאת ידי חובת מצוה מן התורה, שהרי מצוות צריכות כוונה. ואם לא כיוון כן להדיא יצא, שמסתמא דעת האדם לצאת ידי חובה.
- ב. יש להזהר שלא להפסיק באמצע ברכת המזון בדיבור, ואף לא בשהייה, וכל שכן שיש ליהדר שלא לדבר שיחה בטלה ולשהות שיעור שיכל לסיים את כל ברכת המזון. ואם נרדם באמצע ברכת המזון, וכשהתעורר אינו יודע באיזו ברכה עומד, חוזר לתחילת הברכה שיש לו בה ספק אם אמרה.
- ג. המברך ברכת המזון או ברכה מעין שלש, ושמע קדיש או קדושה וברכו, אין לו להפסיק ולענות באמצע, שדינם כדין העומד בתפלת "שמונה עשרה". אבל בברכה רביעית שהיא ברכת "הטוב והמטיב" יפסיק לענות לקדיש ולקדושה, כדין האוחז בקריאת שמע וברכותיה. וכל שכן שהמברך שאר ברכות דרבנן הארוכות, כגון ברכת "אשר יצר", ו"בורא נפשות", ו"אלהי נשמה", ושמע קדיש או קדושה, שיש לו לענות עמהם, שדינם כדין ברכות קריאת שמע.
- ד. צריך לשבת בעת שמברך ברכת המזון, בין אם אכל כשהוא עומד, ובין אם אכל כשהוא יושב. ואסור לברך ברכת המזון ולעסוק במלאכתו, ולכן אין לסדר את הצלחות והשולחן בעת שמברך ברכת המזון. וצריך להחמיר בזה גם בברכה רביעית, כדי שלא יבוא לזלזל בברכה זו. ומי שאכל במקום אחד צריך לברך ברכת המזון במקום שאכל, קודם שיעקור ממקומו למקום אחר.
- ה. ברכת המזון נאמרת בכל לשון שמבין, ומצוה מן המובחר לברך בלשון הקודש. וצריך להשמיע לאזניו את ברכת המזון מה שמוציא בפיו. ובדיעבד אם לא השמיע לאזניו, יצא ידי חובה. מי שבני ביתו אינם יודעים לברך ברכת המזון בעצמם, יברך בקול רם להוציאם ידי חובה.
- ו. נשים חייבות בברכת המזון. אך נשים הטרודות בטיפול בילדיהן, פטורות מלומר את נוסח הרחמן. קטן שאכל כזית צריכים לחנכו לברך ברכת המזון מדרבנן.
- ז. מנהגינו לומר בשבת וראש חודש בהרחמן "מגדול", ובימות החול "מגדיל". והנכון יותר לומר בסעודה רביעית מגדיל.
- ח. היה אוכל ויצא שבת מזכיר של שבת בברכת המזון, דאזלינן בתר התחלת סעודתו. אולם אם התפלל ערבית באמצע סעודתו, אינו מזכיר מעין המאורע בין בשבת בין ביום טוב, בין בראש חודש ובין בחנוכה ופורים.

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

יְרוּשָׁלַיִם	תל אביב	חיפה	באר שבע
6:59	6:57	6:59	6:58
7:51	7:49	7:51	7:49
8:42	8:39	8:42	8:39

עלון השבוע לעילוי נשמת הראשון לציון
רבינו אליהו בן טובה ובן ציון
בקשי דורון זצוק"ל
זכותו תגן עלינו ויעמוד בתפילה על כל חולי עם ישראל - אמן

פרשת השבוע
תזריע - מצרע
ראש חודש אייר
(פרקי אבות פרק ב')

תלמוד תורה לילדים
שיעורי תורה ויהדות לבנות
כלל וכלל מדרש
בגדים תורניים
קידוש החוקים
מכון החגגות ספרים וחקי סתבי יד
הצגה לחובות החילים בבית
עזרה לנזקקים
חידושי רבנינו לעילוי חרשים
מוקד עילמי לאמירת החילים
שבעתן תודתי